

รุ่งอรุณแห่งพระธรรมทูตไทย*

โดย พระครูโฆสิตพุทฺธศาสตร์
รท.ผอ. กองวิเทศสัมพันธ์ มจร.

ในอินเดีย มีคำสอนอันเก่าแก่ซึ่งถูกบันทึกไว้ในคัมภีร์พระเวทที่สอนกันอยู่ในเวลานั้น มีขนบธรรมเนียมต่างๆและพิธีบูชาเทพเจ้าที่ผู้คนในสมัยนั้นคิดว่าเป็นผู้บัญชาธรรมชาติให้เป็นไปต่างๆ การที่พวกอารยันเข้ามาอยู่ในอินเดียก็ได้ทำให้เกิดปัญหาทางเชื้อชาติขึ้น โดยฝ่ายอารยันซึ่งถือว่าตนเป็นฝ่ายชนะจึงตั้งตนเป็นผู้ปกครอง และในเวลานั้นได้มีความเชื่ออยู่แล้วว่าคนเราหลังจากตายแล้วอาจมีอยู่ในรูปเค้าอย่างใดอย่างหนึ่งได้ในคัมภีร์พราหมณะ ซึ่งเป็นคัมภีร์ตอนท้ายของคัมภีร์พระเวท ได้ยกย่องพวกพราหมณ์ให้เป็นผู้ถือเอกสิทธิ์ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและรับผลประโยชน์จากการบุญที่ประชาชนนำมามอบให้ ได้สถาปนาตนเองขึ้นเป็นชนชั้นนักบวช

การเข้ามาสู่อินเดียของพวกอารยัน ทำให้พวกดราวิเดียนต้องกลายเป็นผู้พ่ายแพ้และถูกปกครอง และทำให้พวกอารยันมีฐานะความเป็นอยู่สูงกว่าพวกดราวิเดียนมาก อีกทั้งในขณะนั้น น่าจะมีชนชาติชาวป่าเถื่อนอยู่อีกเป็นจำนวนมาก เพราะฉะนั้น การปฏิบัติต่อกันระหว่างชนเหล่านี้ได้กลายเป็นเหตุให้เกิดชนชั้นวรรณะ ผู้พิชิตจึงกลายเป็นผู้ปกครอง ได้ร่วมกันสถาปนาตนเองเป็นวรรณะกษัตริย์ พวกชนที่ทำอาชีพกสิกรรมหัตถกรรม และการค้าจัดเป็นวรรณะแพศย์ พวกนักบวช นักคิด ผู้ยึดถือและดำเนินการเกี่ยวกับอุดมการณ์ของชาติจัดเป็นวรรณะพราหมณ์ ส่วนพวกที่ไม่มีอาชีพอย่างเป็นทางการ ไม่มีสมบัติอะไรเป็นต้นทุนสำหรับเลี้ยงชีพ นอกจากแรงกาย จัดเป็นวรรณะศูทรคือพวกที่พ่ายแพ้ต่อพวกอารยันนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงทางสังคมนี้ได้ปรากฏรุนแรงอยู่ระหว่างชนสองจำพวก คือ จำพวกที่มีเงิน ได้กลายเป็นกลุ่มชนผู้ได้เปรียบ และ จำพวกที่ไม่มีเงินเป็นพวกวรรณะต่ำกลายเป็นชนชั้นสกปรก ที่พวกวรรณะสูงแต่ต้องไม่ได้

* บทความนี้แต่เดิมเป็นบทความสารคดีชื่อ “รุ่งอรุณแห่งพระธรรมทูตไทย” ซึ่งเจ้าของบทความนี้เป็นผู้เขียนขึ้นเพื่อทำเป็นบทความสารคดีพระธรรมทูตไทย ให้เป็นอนุสรณ์การอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๔๕

จากสภาพสังคมที่มีช่องว่างระหว่างชนชั้น ประกอบกับความลำบากแค้นแค้นของชนชั้นต่ำในสังคม ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่แสวงหาคำตอบของปัญหาพื้นฐานสำคัญของชีวิตมนุษย์ เกี่ยวกับการเกิด การตาย และชีวิตหลังจากตายแล้ว ตลอดถึงปัญหาที่เกี่ยวกับความสุข ความทุกข์ที่ประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน

การอุบัติขึ้นแห่งพระพุทธศาสนา

สังคมอินเดียซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของชนชาติอารยันกำลังประสบกับปัญหาทางจิตวิญญาณเป็นอย่างมาก จึงมีปัญญาชนออกแสวงความหลุดพ้นเพื่อหาคำตอบให้แก่ประชาชน

เจ้าชายสิทธัตถะเป็นหนึ่งในบรรดาเหล่าปัญญาชนเหล่านั้น ทรงตัดสินใจพระทัยเสด็จออกบรรพชาด้วยเหตุผลว่าคงจักได้พบคำตอบของปัญหาที่คนส่วนใหญ่มีความสนใจใคร่รู้ ขณะที่พระองค์มีชนมายุได้ ๒๕ พรรษา และเสด็จไปทรงศึกษาอยู่ในสำนักของท่านอาจารย์ดาบสและอุทกดาบสจนได้ฉานสมบัติ ๘ อันเป็นความรู้ชั้นสูงสุดที่อาจารย์มีอยู่ในขณะนั้น เมื่อทรงพิจารณาในสิ่งที่พระองค์ได้รับจากอาจารย์ทั้งสองโดยถี่ถ้วนแล้วเห็นว่าไม่ใช่ทางที่จะตรัสรู้ได้ จึงลาอาจารย์เพื่อออกแสวงหาแนวทางด้วยสติปัญญาของพระองค์เองต่อไป

ครั้งแรกทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาด้วยวิธีการต่างๆ มีการทรมานร่างกายเป็นต้น ด้วยความเชื่อว่าน่าจะเป็นหนทางที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นจนพระวรกายซูบผอม แต่ก็ทรงได้พิจารณาด้วยพระปัญญาอีกว่าไม่ใช่วิถีทางที่จะตรัสรู้ได้แต่ประการใด เพราะกายกับจิตไม่อาจแยกการปฏิบัติออกจากกันได้ ทราบใดที่กายยังขาดความสมบูรณ์ จิตย่อมอยู่ในภาวะขาดความพร้อมในการพิจารณาธรรมด้วยปัญญา จึงล้มเลิกแนวทางที่มีลักษณะสุดโต่งนั้นเสีย

การเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยาในครั้งนั้นทำให้ปัญจวัคคีย์ที่คอยปรนนิบัติรับใช้อยู่ไม่เข้าใจเหตุผลดังกล่าว จึงได้ละทิ้งพระองค์ไปสู่วป่าอิสิปตนมฤคทายวัน

เจ้าชายสิทธัตถะทรงเชื่อมั่นในพระองค์ว่า การบำเพ็ญเพียรทางจิตตามแนวทางมัชฌิมาปฏิปทาน่าจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการแสวงหาความหลุดพ้น ทรงหันมาใช้วิธีการปฏิบัติทางจิตในบรรยากาศที่สงบปราศจากสิ่งรบกวนใดๆ ณ ภายใต้อันตริมหาโพธิ์ในยามราตรีแห่งวันเพ็ญเดือน ๖ บนริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม

เมื่อ ๔๕ ปีก่อนพุทธศักราช ทำให้พระองค์ทรงตรัสรู้ความจริงอันประเสริฐซึ่งเรียกว่า อริยสัจ ๔ ด้วยอำนาจของจิตที่อยู่ในสภาวะสงบนิ่ง ได้เกิดความรู้แจ้งอย่างสมบูรณ์ กลายเป็นพระบรมศาสดาเอกในโลก ทรงเสวยวิมุตติสุขอยู่กับธรรมะที่พระองค์ทรง บรรลุแล้ว ณ ตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเป็นเวลา ๗ สัปดาห์ ในสัปดาห์ที่ ๘ ประทับนั่ง ภายใต้อันตรธานายณะ(ต้นไม้เกศ มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า **Manilkara hexendra Dubard** อยู่ทางทิศใต้ของต้นพระศรีมหาโพธิ์) ทรงพิจารณาเห็นว่า ธรรมะที่พระองค์ตรัสรู้นั้นมีสภาพละเอียดอ่อนลุ่มลึก ยากที่บุคคลผู้หมกมุ่นอยู่ในกามคุณจะรู้ตามได้ ทรงท้อพระทัยที่จะแสดงธรรมสั่งสอนผู้อื่น

แต่ด้วยพระมหากษัตริย์ในหมู่สัตว์ที่ทรงสั่งสมมาเป็นเวลาช้านาน พระพุทธองค์ ทรงพิจารณาอุสัศว์โลกด้วยพุทธจักขุแล้ว ทรงใคร่ครวญว่า “เราจะแสดงธรรมแก่ใคร หนอเป็นครั้งแรก” และทรงประจักษ์แจ้งด้วยพระปัญญาว่า บุคคลที่มีอินทรีย์แก่กล้า มีกิเลสเบาบางก็มีอยู่ บุคคลผู้มีอินทรีย์ปานกลางก็มีอยู่ บุคคลผู้มีอินทรีย์อ่อนแต่เมื่อแนะนำพร่ำสอนไปพอรู้ตามได้ก็มีอยู่ คนที่เป็นปทปรมะแนะนำไม่ได้ก็มีอยู่ ทรงหวังประโยชน์แก่บุคคล ๓ จำพวกแรก จึงตกลงพระทัยจะแสดงธรรมโปรดสัตว์ผู้เป็นเวไนยชนทั้งหลาย ทรงดำริถึงผู้ที่สมควรรับพระธรรมเทศนา ทรงปรารภถึง อาฬารดาบสและ อุทกดาบสผู้ซึ่งเคยเป็นพระอาจารย์ว่า มีอินทรีย์แก่กล้า มีกิเลสเบาบาง หากได้ฟังธรรมของพระองค์จะบรรลุธรรมสิ้นกิเลสได้โดยง่าย แต่ทรงทราบว่ ทั้ง ๒ ได้ถึงแก่ภรรณีไปเสียแล้ว ทรงหวนระลึกถึงอุปการะของปัญจวัคคีย์ซึ่งเคยมีต่อพระองค์ ที่ได้หลีกไปอยู่ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี จึงเสด็จไปสู่ที่อยู่ของปัญจวัคคีย์ ทรงแสดงธรรมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นพระธรรมเทศนากัณฑ์แรก ทำให้ท่านอัญญาโกณฑัญญะ ได้ดวงตาเห็นธรรม ต่อมาได้ทำให้ปัญจวัคคีย์บรรลุเป็นพระอรหันต์ครบทั้ง ๕ รูปนับว่ามีพระอรหันต์บังเกิดขึ้นในโลกแล้ว ๖ องค์

ในพรรษาแรกนี้พระพุทธองค์ประทับอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ณ ที่แห่งนี้ได้ทรงแสดงธรรมโปรดยสกุลบุตรให้บรรลุเป็นพระโสดาบัน และทรงให้บรรลุเป็นพระอรหันต์ จึงได้ประทานอุปสมบทแก่ยสกุลบุตรตลอดจนสหายนของยสะอีก ๕๕ คนจนให้ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์แล้ว

งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาครั้งแรก

เป็นอันว่าพระอรหันต์ได้อุบัติขึ้นในโลกจำนวน ๖๑ องค์ พระพุทธองค์เองก็ทรงอยู่จำพรรษาแรก ณ ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันนั่นเอง ครั้นออกพรรษาแล้ว ทรงส่งพระสาวก ๖๐ รูปไปประกาศพระศาสนาในทิศต่างๆด้วยพระพุทธดำรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เราและเธอทั้งหลายพ้นจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์และของมนุษย์ เธอทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่มหาชน เพื่อความอนุเคราะห์แก่โลก เพื่อประโยชน์แก่ภูตแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แต่อย่าไปรวมกันทางเดียว ๒ รูป” และตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงแสดงธรรมอันงามทั้งในเบื้องต้น งามท่ามกลาง และงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ทั้งถ้อยคำและความหมายให้บริสุทธิ์บริบูรณ์โดยประการทั้งปวง สัตว์บางพวกที่มีกิเลสน้อยมีอยู่ หากไม่ได้ฟังธรรม พวกเขา ย่อมเสื่อมจากคุณที่ควรได้รับ บุคคลผู้จะรู้ถึงทั่วถึงธรรมจักมีเป็นแน่แท้ ภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปสู่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม”

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาประเทศ

หลังจากการทำสังคายนาครั้งที่ ๓ เสร็จแล้วพระเจ้าอโศกและพระโมคคัลลีบุตร ทรงพิจารณาเห็นว่าพระพุทธศาสนาอาจจะดำรงอยู่ได้ไม่ยั่งยืนในอินเดีย จึงได้ส่งสมณทูตออกไปประกาศพระพุทธศาสนาในนานาประเทศ เพื่อว่าหากพระพุทธศาสนาเสื่อมสูญไปจากอินเดีย พระพุทธศาสนาอันเป็นประโยชน์แก่โลกก็จะมีปรากฏในประเทศอื่น จึงส่งสมณทูต ๙ สายไปสู่ทิศต่างๆ ดังนี้

๑. คณะของพระมัทสนติกะไปสู่แคว้นกัศมีระและแคว้นคันธาระ ได้แก่แคว้นเมียของอินเดียและบางส่วนของอัฟกานิสถานปัจจุบัน

๒. คณะของพระมหาเทวะไปสู่แคว้นมहिสมณฑล ได้แก่ไมซอร์ของอินเดียปัจจุบัน

๓. พระรักจิตเถระไปสู่ทวารวดีประเทศ ได้แก่แคว้นกนราเหนือ อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของอินเดีย

๔. คณะพระธรรมรักจิตไปสู่ประเทศอปรินตกชนบท ได้แก่แถบชายทะเลตอนเหนือบอมเบย์ปัจจุบัน

^๑ วติน อินทสระ, ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, พ.ศ. ๒๕๓๕ หน้า ๗๒-๗๓

๕. คณะพระมหากษัตริย์ราชวงศ์ไปสู่อินเดีย ได้แก่รัฐมหาราษฏร์ของอินเดียปัจจุบัน

๖. คณะพระมหากษัตริย์ราชวงศ์ไปสู่อินเดียได้แก่ประเทศกรีซในเอเชียกลางเหนือประเทศอิหร่านจนถึงเตอร์กีสถาน

๗. คณะพระมหากษัตริย์ราชวงศ์ไปสู่อินเดียได้แก่แถบภูเขาหิมาลัยและประเทศเนปาลในปัจจุบัน

๘. คณะพระโสมและพระอุตรระ ไปสู่อินเดียได้แก่กลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนใต้ของประเทศไทยซึ่งมีนครปฐมเป็นศูนย์กลาง

๙. คณะพระมหากษัตริย์ราชวงศ์ไปสู่อินเดียได้แก่ประเทศศรีลังกาปัจจุบัน

วัดไทยแห่งแรกในต่างประเทศ

วัดไทยพุทธคยา ในรัฐพิหาร ประเทศอินเดีย เป็นวัดไทยแห่งแรกที่สร้างขึ้นในต่างประเทศ รัฐบาลไทยโดยท่านจอมพล ป. พิบูลสงครามสร้างขึ้น ภายใต้พระบรมราชูปถัมภ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ เพื่อเป็นพุทธบูชาตามคำเชิญของรัฐบาลอินเดีย และเพื่อเป็นอนุสรณ์การฉลองครบรอบ ๒๕ พุทธศตวรรษ

วัดไทยในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ รัฐบาลไทยร่วมกับคณะสงฆ์ไทยได้สร้างขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลฯ ได้พระราชทานนามว่า “วัดพุทธปทีป” และให้เป็นวัดไทยอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ มีพระสงฆ์ไทยพลัดเปลี่ยนกันไปจำพรรษาตลอดมา

วัดไทยในสหรัฐอเมริกา คณะสงฆ์ไทยได้เริ่มงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ อันสืบเนื่องมาจากการที่สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถระ) ได้เดินทางรอบโลกเพื่อการดูงานพระพุทธศาสนา ได้จัดส่งพระสงฆ์ออกไปยังต่างประเทศเพื่อฉลองศรัทธาญาติโยมที่ต้องการที่พึ่งทางใจ

พ.ศ. ๒๕๑๕ คนไทยและคณะสงฆ์ไทยได้ร่วมกันสร้างวัดไทยลอสแอนเจลิส และสร้างวัดไทยกรุงวอชิงตัน ดี ซี ตลอดจนวัดไทยในรัฐอื่นๆ อีก เช่น วัดธรรมาราม ชิคาโก วัดพุทธวาราม โคโลราโด

งานพระธรรมทูตไทย

พุทธศตวรรษที่ ๒๒-๒๓ สมณวงศ์ในประเทศลังกาได้ขาดสูญลงอันเนื่องมาจากการกดขี่ของฝรั่ง โปรตุเกส ด้วยการห้ามไม่ให้พระสงฆ์ประกอบพิธีอุปสมบทมาเป็นเวลาช้านาน คงเหลือเพียงสามเณรรูปหนึ่งชื่อสรณังกร ได้พยายามขวนขวายเพื่อให้มีการฟื้นฟูสมณวงศ์ขึ้นใหม่ เวลานั้นเป็นรัชสมัยของพระเจ้ากิตติสิริราชสิงหะ พระองค์ได้พยายามแสวงหาพระสงฆ์ต่างประเทศเพื่อมาให้การบรรพชาอุปสมบทในลังกา พระองค์ทรงทราบจากพวกพ่อค้าว่าที่กรุงศรีอยุธยาธานีแห่งประเทศสยามมีพระภิกษุสงฆ์อยู่จำนวนมาก พระองค์จึงส่งราชทูตมาทูลขอคณะสงฆ์ไปฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในลังกา

พ.ศ. ๒๒๓๕^๒ กรุงศรีอยุธยา ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระเจ้าบรมโกษ ๓ พระองค์ทรงมอบให้สมเด็จพระสังฆราชวัดมหาธาตุคัดเลือกพระเถระที่จะส่งไปลังกา โดยเลือกได้พระอุบาลีเถระและพระอริยมุนีเป็นหัวหน้าคณะ พร้อมด้วยพระอันดับอีก ๑๖ รูป นับเป็นพระสงฆ์ไทยคณะแรกที่ได้เดินทางไปลังกา แต่เรือประสมมรสุม ทำให้เรือแตกที่นครศรีธรรมราช พระเจ้าบรมโกษ ๓ ถึงกับทรงท้อพระทัย เพราะประสบอุปสรรคมาหลายครั้ง แต่ราชทูตลังกาก็ทูลอ่อนวอน จึงทรงให้คณะสงฆ์ไทยเดินทางไปกับเรือฝรั่งชาติฮอลันดา เริ่มเดินทางในวันแรม ๑๐ ค่ำ เดือนอ้าย ประมาณเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๒๕๒-๒๒๕๕ (โดยประมาณ) ใช้เวลาเดินทาง ๑ เดือนกับอีก ๒๑ วันจึงถึงลังกา และได้จำพรรษาที่วัดบุปผาราม พระเจ้ากิตติสิริราชสิงหะ โปรดให้ผูกพัทธสีมาขึ้นเพื่อให้การอุปสมบทแก่สามเณรสรณังกร ซึ่งเวลานั้นมีอายุ ๕๔ ปีแล้ว วันเพ็ญเดือน ๘ พ.ศ. ๒๒๕๖ สามเณรสรณังกรก็ได้รับการอุปสมบทจากคณะสงฆ์ไทย เป็นภิกษุรูปแรกแห่งลังกา คณะสงฆ์ไทยชุดนี้ปฏิบัติศาสนกิจในลังกาประมาณ ๓-๔ ปี^๓ ได้อุปสมบทกุลบุตรชาวลังกาเป็นภิกษุ ๙๐๐ และสามเณร ๓๐๐๐ กว่ารูป สมเด็จพระเจ้าบรมโกษ ๓ ได้โปรดให้จัดคณะสงฆ์จากอยุธยาไปเปลี่ยนเป็นคณะที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๒๕๘ ซึ่งมีพระวิสุทธาจารย์และพระวราญาณมุนีเป็นประธาน พร้อมด้วยพระภิกษุอันดับอีก ๒๐ รูป และสามเณร ๒๐ รูป^๔ ส่วนพระอุบาลีได้จำพรรษาอยู่ที่ลังกาจนกระทั่งถึงแก่กรรมภาพ

^๒ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระพุทธศาสนาในประเทศไทย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๔๑ หน้า ๑๕๒

^๓ วคิน อินทสระ, ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา หน้า ๑๗๔

^๔ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระพุทธศาสนาในประเทศไทย หน้า ๑๕๒

คณะสงฆ์ชุดพระวิสุทธาจารย์ได้ปฏิบัติศาสนกิจในลังกาเป็นเวลา ๔ ปีได้อุปสมบทกุลบุตรชาวลังกาเป็นภิกษุ ๓๐๐ รูป และสามเณรอีกเป็นจำนวนมาก ได้กลับสู่กรุงศรีอยุธยา ในปี พ.ศ. ๒๓๐๑ จากการปฏิบัติศาสนกิจของคณะสงฆ์กรุงศรีอยุธยาในครั้งกระโน้นได้กลายเป็นต้นกำเนิดของนิายสยามวงศ์ หรือ อุบาลีวงศ์ในประเทศศรีลังกามาตราบเท่าถึงปัจจุบันนี้

พ.ศ. ๒๓๕๙^๕ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๒ ได้ส่งพระสงฆ์ไปปฏิบัติศาสนกิจที่ประเทศลังกา จำนวน ๑๐ รูป โดยที่พระองค์ทรงมีพระปริวิตกว่า ลังกาได้ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งแล้ว พระพุทธศาสนาคงเศร้าหมองลง จึงโปรดให้เลือกพระสงฆ์จากวัดเลียบ(วัดราชบูรณะ) ๔ รูป คือ พระอาจารย์ดี พระอาจารย์เทพ พระคง และพระห้วง จากวัดมหาธาตุ ๔ รูป คือ พระอาจารย์อยู่ พระแข่ง พระปราง และพระม่วง ร่วมกับพระลังกาอีก ๒ รูป คือ พระรัตนपालะ และ พระพิชายะ รวมเป็น ๑๐ รูปออกเดินทางถึงปากน้ำชุมพร เครื่องจักรเรือเสีย จึงตกค้างอยู่ที่นครศรีธรรมราชเป็นเวลา ๑๑ เดือนจึงได้ออกเดินทางต่อไป ถึงลังกาได้พักอยู่ที่วัดบุปผาราม เมืองแคนดี้ ซึ่งเป็นวัดที่พระอุบาลีเคยจำพรรษา สงฆ์ไทยคณะนี้ปฏิบัติศาสนกิจอยู่เป็นเวลา ๑ ปีจึงเดินทางกลับสู่กรุงเทพฯเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๑

พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๑มีการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทยได้เกิดขึ้น แต่ได้หยุดชะงักลงด้วยสาเหตุบางประการ ถึงกระนั้นความต้องการพระธรรมทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศกลับเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้จากจำนวนวัดที่เพิ่มมากขึ้น นับจากปีพ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นต้นมา มีวัดที่ขึ้นอยู่ในสังกัดสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๗๐ วัดขึ้นไป

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับบทบาทพระธรรมทูต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีภารกิจที่สำคัญยิ่ง คือ นอกจากมีพันธกิจในการผลิตบัณฑิต ศึกษาวิจัย ให้การบริการทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม และทำนุบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมแล้ว ยังมีภารกิจที่จะต้องสนองงานคณะสงฆ์ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศอีกด้วย

^๕ เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๕๓-๑๕๔

(๑) การอบรมพระธรรมทูต

เพื่อให้ท่านผู้สนใจใคร่รู้ทราบถึงความเป็นมาเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ จึงใคร่ขอคัดเอาบางส่วนจากบทบันทึก “จากใจสู่ใจ”^๖ ซึ่งพระราชบัญญัติอเมริกา อดีตรองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ และ อดีตประธานดำเนินงาน โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เขียนไว้ในหนังสืออนุสรณ์พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๑ มาให้ท่านได้บันทึกไว้ในความทรงจำ ดังนี้

“.....นับแต่พุทธศาสนิกชนชาวไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกาได้เริ่มสร้างวัดขึ้น เมื่อราวๆ ๒ ทศวรรษมาแล้ว จำนวนวัดได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพิ่มขึ้นอย่างมีกิจกรรมและความหมายต่อชุมชนไทยและชาวต่างชาติ ความเรียกร้องต้องการพระธรรมทูตผู้มีความรู้รอบตัวพร้อมไปปฏิบัติศาสนกิจในต่างแดนก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว

นัยว่า ในที่ประชุมมหาเถรสมาคมเกือบทุกนัด จะมีวาระการขออนุมัตินำพระธรรมทูตไปเผยแผ่ยังต่างประเทศ ปีหนึ่งๆ เกือบ ๒๐๐ รูป การพิจารณาอนุมัติค่อนข้างรวบรัด และมีน้อยรายมากจะถูกปฏิเสธ แม้บางรูปจะมีพรรษาไม่ถึง ๕ (ยังไม่พ้นนิสัยมุตตะกะ) มหาเปรียญก็ไม่ได้เป็น ผู้เสนอมักยืนยันว่า ผ่านการอบรมฯ มาอย่างดีแล้วทุกรูป

เหตุการณ์อย่างนี้ได้สร้างความอึดอัดขัดข้องแก่พระมหาเถระผู้ใหญ่ทั่วไป โดยเฉพาะกรรมการสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา มีพระราชกิตติเวที (สมบุณฺโณ โณ ป.ธ.๓, พธ.บ.) เป็นประธาน ซึ่งเป็นผู้อยู่ใกล้เหตุการณ์ที่สุด

สมัชชาสงฆ์ไทยฯ ได้ปรารถนาเรื่องนี้กับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความช่วยเหลือเรื่องการจัดอบรมฯ เป็นครั้งเป็นคราวเสมอมา.....

แต่เรื่องนี้กลับเน้นซ้ำค้ำคามจนถึงสมัยของข้าพเจ้า ก็ด้วยปัญหาสำคัญๆ อย่างน้อยก็ ๔ - ๕ ประการ ดังนี้

๑. พระภิกษุที่จะมาอบรม(ใคร? จากไหน?)
๒. หน่วยงานที่จะรับผิดชอบ(ใคร?)

^๖ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์และสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา, อนุสรณ์พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๑, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๓๘ หน้า ๑ - ๕

๓. หลักประกันว่าอบรมแล้วจะไปได้ไปต่างประเทศ(มีหรือไม่ โดยใคร?)

๔. ทูนาการดำเนินงาน(เท่าไร? มาจากไหน?)

๕. การบริหารโครงการ(อย่างไร? โดยใคร?)

ปัญหาทั้ง ๕ ข้อนี้เชื่อมโยงเป็นอันเดียวกัน คือ ปัญหาการบริหาร-จัดการหน่วยงานที่รับผิดชอบ อาจเป็นหน่วยเดียว หรือหลายฝ่ายประสานกัน เช่น ระหว่างมหาเถรสมาคม(ผู้ให้หลักประกัน) มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(ผู้รับผิดชอบ)และสมัชชาสงฆ์ไทย(ผู้ใช้พระธรรมทูต)ก็ได้ ถ้ามีผู้รับผิดชอบโครงการฯ แล้ว การหาทุนมาดำเนินการอาจพอมีเวลาช่วยกันค่อยๆ คิดหาทางต่อไป

โดยธรรมดาแล้ว พวกเราผู้น้อย เมื่อมีปัญหาที่มักมองขึ้นเบื้องบนเรื่อยๆ ไปหยุดที่มหาเถรสมาคม สำหรับโครงการฯ นี้ ก็พูดกันถึงหลักประกันว่า เมื่อพระผ่านการอบรมฯ แล้ว ควรได้รับการคัดเลือกส่งไปพร้อมกับรับรองเรื่องการออก *Passport* และ *Visa* ส่วนผู้ยังไม่ผ่านการอบรมฯ ก็ไม่ควรอนุญาตให้ไป แต่เรื่องของงานคณะสงฆ์ก็ไม่ง่ายแบบสูตรสำเร็จแบบ ๒ บวก ๒ เป็น ๔ อย่างพวกเราชอบคิดกัน แม้ข้าพเจ้าตอนแรกๆ คิดเช่นนี้เหมือนกัน ต่อมาก็ค่อยเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้น เมื่อได้มีโอกาสกราบเรียนปรึกษากับเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อุปเสณมหาเถร ป.ธ. ๘) วัดสระเกศ ประธานฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าประคุณฯ ได้เมตตาแนะนำและให้กำลังใจในการดำเนินการโครงการฯ แต่เริ่มแรกจนถึงวาระสุดท้ายของโครงการฯ

แรงจูงใจหนึ่ง

โครงการอบรมพระธรรมทูตฯ นี้ เริ่มแรกข้าพเจ้าก็ไม่ค่อยมั่นใจว่าจะทำได้แม้จะผ่านมติความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยมาตั้งแต่ปีการศึกษาปีที่แล้ว(พ.ศ.๒๕๓๗) : ผู้เขียน) อาจเหมือนโครงการฯ ใหญ่ๆ ของมหาวิทยาลัยอีกหลายโครงการฯ ทั้งนี้เพราะขาดทุนรอน และการบริหารจัดการฯ ดังกล่าวมา

เมื่อประมาณต้นๆ ปี(พ.ศ.๒๕๓๘ : ผู้เขียน) ได้มีโทรศัพท์จากกรมการศาสนา เร่งเร้าว่า เขาได้ตั้งบุดหนุนการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศมาทุกปี โดยจัดแบ่งกันระหว่างมหาจุฬาฯ และ มหามกุฏฯ แต่เรามีได้ใช้ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์

เสียที (หมายถึงกรมการศาสนาและคณะสงฆ์) แสดงความประสงค์ต่อไปว่า มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย น่าจะจัดดำเนินการฯ ให้เป็นจริงเสียในปีนี้

ข้าพเจ้า(คือ พระมหาสมชัย กุศลจิตโต รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ ในขณะนั้น : ผู้เขียน) พระมหาพรหมญาณวโร* และ พระมหาทวี อิศุสรญาโณ* ได้ร่วมกันและผลักดันไปขออุทธรณ์ที่กรมฯ หลายครั้ง ครั้งแรกได้ข้อมูลมาผิดพลาดว่า มีงบอยู่ ๑ ล้านบาท เจ้าหน้าที่กรมฯบอกให้ข้าพเจ้าจัดทำโครงการฯ โดยละเอียดครอบคลุมงบประมาณดังกล่าวด้วย ต่อมาจึงทราบว่า งบอุทธรณ์มีอยู่จริงๆ ในปีนี้เพียง ๑ แสนบาท แม้จะทำหนังสือขออุทธรณ์ไปอีก ก็ได้รับคำตอบว่างบได้จัดสรรไปหมดแล้วสำหรับปีงบประมาณ ๒๕๓๘ นี้

โชคดีที่ในช่วงเวลานั้น ท่านประธานสมัชชาสงฆ์ไทยฯ และเลขาธิการกำลังอยู่ระหว่างกลับมาเยี่ยมเยือนประเทศไทยพอดี จึงทำให้การประสานงานเป็นไปได้ง่ายขึ้น

รายชื่อพระภิกษุที่วัดต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งขออนุมัติสมัชชาสงฆ์ไทยฯ ไปปฏิบัติศาสนกิจในสหรัฐอเมริกา และที่จะไปปฏิบัติศาสนกิจในประเทศอื่นๆอีกก็ทยอยเข้าสู่ฝ่ายกิจการต่างประเทศเรื่อยๆ พอถึงจุดนี้ ข้าพเจ้าได้ปรารภกับเพื่อนร่วมงานว่า คงหยุดไม่ได้แล้ว ข้าพเจ้าเองจึงเริ่มค้นหาโครงการฯ เก่ามาปรับปรุงใหม่ พร้อมกับร่างโครงสร้างหลักสูตร ตารางบรรยาย ร่างประกาศแต่งตั้งกรรมการฝ่ายต่างๆ และนัดประชุมต่อไป

.....ในสำนักงานฝ่ายกิจการต่างประเทศ นั้นมีพิมพ์ดีดไฟฟ้าอยู่เพียงเครื่องเดียว เวลาพิมพ์จดหมายแต่ละที เมื่อมีการแก้ไขต้องพิมพ์ใหม่ทั้งฉบับถึง ๓-๔ เที้ยว การทำโครงการฯ ใหญ่ๆ เช่นนี้ ถ้าไม่มีอุปกรณ์อย่างอื่นมาเพิ่มอีก โดยเฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์ โครงการฯ ก็คงไม่สำเร็จได้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการต่างประเทศก็มาเร่งเร้าเอา กับข้าพเจ้าเกือบทุกวัน สุดท้ายข้าพเจ้าต้องตัดสินใจโทรศัพท์ไปปรึกษากับโยมพี่สงบสุข ศรีน้ำเงิน ซึ่งมีฐานะคุณดังพี่สาวของข้าพเจ้าว่า ทำอย่างไรจะได้อุปกรณ์มาทำโครงการอบรมพระธรรมทูตฯ ทางมหาวิทยาลัยก็ยังไม่มียกงบประมาณให้ คุยกันไม่ถึง ๑๐ นาที โยมพี่สงบสุข เข้าใจความประสงค์ของข้าพเจ้าและประโยชน์ของโครงการฯ โดยตลอด

* พระครูโพธิธรรมวิเทศ เจ้าอาวาสวัดพุทธวราราม นครเคนเนอรัล มลรัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกา รองประธานสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา

* ผศ. ดร. อภิพัทธ์ วิชาญใจงาม อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก

ต่อมาอีก ๒-๓ วัน โยมพี่ก็จัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และพริ้นเตอร์ชั้นดีครบ ๑ ชุดมาถวาย จากนั้นเจ้าหน้าที่ของข้าพเจ้าก็ทำงานกันอย่างกระฉับกระเฉงยิ่งขึ้น

ต่อมาข้าพเจ้าได้ถือวิสาสะนิมนต์ท่านเจ้าคุณพระเทพประสิทธิธมฺม (เขมมฺภโร)* วัดจักรวรรดิฯ มาเป็นกรรมการพิจารณาหลักสูตรพระธรรมทูตฯ ด้วย เมื่อสิ้นสุดการประชุมท่านเจ้าคุณถามถึงเรื่องงบประมาณดำเนินการ เมื่อทราบว่ายังไม่มีเลย ท่านจึงพิจารณาถวายโครงการฯ ถึง ๑ แสนบาท (เมื่อโครงการฯ พอที่จะตั้งตัวได้แล้วไม่ฝืดเคืองนัก พระเดชพระคุณฯ ก็ไ้ระงับไป แต่ก็ยังคงมีเมตตาบรรยายถวายความรู้แก่พระธรรมทูตฯ เป็นประจำทุกรุ่นเสมอมา : ผู้เขียน)

แรงสู้หนุ่นเนื่องมาก็คือ จากท่านอธิการบดี(พระอมรเมธาจารย์) และท่านรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ(พระเมธีธรรมภรณ์) ท่านอธิการบดีถามข้าพเจ้าว่า “เอาแน่ นะ” ข้าพเจ้าตอบรับ แล้วท่านก็พูดต่อไปว่า “มหาวิทยาลัยคงไม่มีทุนให้ละ” ข้าพเจ้าตอบว่า “จะพยายามหาทุนเอง” ท่านบอกว่า “ยังงั้นก็ดี..เอา” ท่านรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการได้ช่วยเสนอแนะเรื่องหลักสูตรที่มีประโยชน์มากและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

อบอุ่นเจ้าประคุณฯ เข้าใจ

ดังกล่าวมาบ้างแล้วว่า พระมหาเถระผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้โครงการฯ นี้สำเร็จลงได้ ก็คือ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อุปเสนมหาเถระ ป.ศ. ๕) วัดสระเกศฯ ประธานกรรมการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ กรรมการมหาเถรสมาคม พวกเราเหล่าพระธรรมทูตฯ คงต้องจดจำพระคุณของท่านเจ้าประคุณฯ ไว้ในส่วนลึกแห่งหัวใจตลอดไป

พระเดชพระคุณพระธรรมปัญญาบดี (วรปญฺญ โณ ป.ศ.๕)* เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรรมการมหาเถรสมาคม และท่านนายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อดอกน้ำ คือ คุณโยมตรีธา เนียมขำ และคณะกรรมการฯ ได้เมตตาอนุเคราะห์รับถวายภัตตาหารและน้ำปานะตลอดการอบรมฯ นับว่าเป็นส่วนสำคัญมากในการผลักดันให้โครงการฯ นี้เป็นไป

* พระพรหมวาจิรญาณ เจ้าอาวาสวัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร กรรมการมหาเถรสมาคม ที่ปรึกษาสมัชชาสงฆ์ในสหรัฐอเมริกา

* สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ กรุงเทพมหานคร กรรมการมหาเถรสมาคม

ได้ เฉพาะงบประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อการนี้คงมีใช้น้อยเลยในภาวะการณ์ที่โครงการฯเรามี
ปัจจัยอย่างจำกัดเช่นนั้น

พระมหาเถระอีกรูปหนึ่งที่ควรกล่าวถึงในเนื้อที่อันจำกัดนี้ ก็คือ พระเดชพระคุณ
พระธรรมมหาวิธานุวัตร(อินทปญฺญ โณ ป.ศ.๖) เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง สามพราน นครปฐม ที่
เมตตาอนุเคราะห์ให้นำคณะพระธรรมทูตฯ เข้าไปศึกษาวิชาคอมพิวเตอร์ที่โรงเรียนวัดไร่
ขิงวิทยา พร้อมทั้งถวายภัตตาหารและแนะนำให้กำลังใจด้วยดี

พระมหาเถระภายในของเรา คือ พระราชกิตติเวที* (สมปญฺญ โณ ป.ศ.๗, พช.บ.)
ประธานสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา และท่านเลขาธิการ คือ พระมหาयरยง
ฐานวโร ที่ได้โอนุมัติปัจจัยส่วนหนึ่งของสมัชชาฯ (ได้อุณุมัติงบประมาณจำนวน
๑๐๐,๐๐๐ บาท สนับสนุนเป็นประจำทุกวันเสมอมา : ผู้เขียน) เพื่อการดำเนินงาน
โครงการฯ นี้

อีกรูปหนึ่งที่ทางโครงการฯ ต้องกราบขอบพระคุณเป็นพิเศษ ก็คือ พระเดช
พระคุณพระพรหมโมลี(ญาณวโร ป.ศ.๕) เจ้าอาวาสวัดยานนาวา กรรมการมหาเถร
สมาคม ที่กรุณามาเป็นประธานปฐมนิเทศภาคจิตภาวนาและให้คำแนะนำที่ทรงคุณค่าแก่
พระธรรมทูตฯ ทั้งหลาย (พระเดชพระคุณฯ ได้มีเมตตามาเป็นประธานปฐมนิเทศภาคจิต
ภาวนา จนกระทั่งถึงการอบรมพระธรรมทูตฯ รุ่นที่ ๕ : ผู้เขียน).....”

พระธรรมทูตรุ่นที่ ๑-๑๒

เมื่อได้มีความเห็นร่วมกันระหว่างสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและกรมการศาสนา(ในสมัยนั้น) ให้ร่วมกันจัดทำโครงการ
อบรมพระธรรมทูตขึ้น

จึงได้มีการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศเป็นรุ่นแรก เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๘
เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีผู้เข้ารับการอบรมเป็นพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รวม
ทั้งสิ้น ๑๐๒๔ รูป คือ

รุ่นที่ ๑	จำนวน	๔๕	รูป
รุ่นที่ ๒	จำนวน	๗๕	รูป
รุ่นที่ ๓	จำนวน	๗๒	รูป

* พระเทพกิตติโสภณ เจ้าอาวาสวัดวชิรธรรมปทีป นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ประธานสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา

รุ่นที่ ๔	จำนวน	๕๓	รูป
รุ่นที่ ๕	จำนวน	๕๗	รูป
รุ่นที่ ๖	จำนวน	๖๒	รูป
รุ่นที่ ๗	จำนวน	๗๓	รูป
รุ่นที่ ๘	จำนวน	๖๕	รูป
รุ่นที่ ๙	จำนวน	๖๕	รูป
รุ่นที่ ๑๐	จำนวน	๖๗	รูป
รุ่นที่ ๑๑	จำนวน	๗๕	รูป
รุ่นที่ ๑๒	จำนวน	๗๗	รูป
รุ่นที่ ๑๓	จำนวน	๘๑	รูป
รุ่นที่ ๑๔	จำนวน	๗๖	รูป
รุ่นที่ ๑๕	จำนวน	๘๓	รูป
		รวมทั้งสิ้น	๑๐๓๔
			รูป

วัตถุประสงค์การอบรม

๑. เพื่อให้พระธรรมทูตมีความรู้ ความสามารถ มีจริยาวัตรงดงาม และมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศยิ่งขึ้น
๒. เพื่อเตรียมพระธรรมทูตผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมไว้ให้แก่วัดไทยในเครือข่ายสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่นๆ
๓. เพื่อสนองงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทย
๔. เพื่อสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นแก่โลก

ระยะเวลาการอบรม

๑. ภาคสาธิตการใช้เวลาอบรม ๒๐ วัน เพื่อมุ่งให้พระธรรมทูตมีความสมัครสมานสามัคคีในการทำงานและแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยมีการก่อสร้างกุฏิอนุสรณ์พระธรรมทูตของแต่ละรุ่นเป็นสื่อกลาง
๒. ภาคจิตภาวนาใช้เวลาอบรม ๓๐ วัน เพื่อมุ่งให้พระธรรมทูตเกิดความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัย และถือซึ่งวิปัสสนากรรมฐาน

๑.ภาควิชาการใช้เวลาในการอบรม ๓๐ วัน เพื่อให้พระธรรมทูตมีความแม่นยำในพระไตรปิฎก เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ ตลอดจนวิธีการเผยแผ่ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร

(๒) การสัมมนาพระธรรมทูตในต่างประเทศ

พ.ศ. ๒๕๔๒ สัมมนาที่วัดไทย กรุงวอชิงตัน ดี ซี สหรัฐอเมริกา มีความเห็นร่วมกันที่จะกำหนดทิศทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรม และการศึกษาพระพุทธศาสนาของคนสองวัฒนธรรมและเจ้าของประเทศ

พ.ศ. ๒๕๔๕ สัมมนาที่วัดศรีนครินทราราม ประเทศสวีเดน ทวีปยุโรป ได้สนับสนุนให้มีองค์กรการบริหารจัดการทางพระพุทธศาสนาในภาคพื้นยุโรป

พ.ศ. ๒๕๔๗ พระสัมมนาที่วัดไทยลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา สนับสนุนให้ยกฐานะโครงการอบรมธรรมทูตสายต่างประเทศขึ้นเป็นวิทยาลัยการพระธรรมทูตในประเทศไทย

สนับสนุนให้ปรับโครงสร้างการบริหารสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา ให้มีเขตปกครอง มีเจ้าคณะปกครองตามลำดับชั้น

พ.ศ. ๒๕๔๘ สัมมนาที่วัดไทย กรุงวอชิงตัน ดีซี สนับสนุนให้มีการก่อตั้งสถาบันการศึกษาทางพระพุทธศาสนาเถรวาทในสหรัฐอเมริกา

พ.ศ. ๒๕๕๒ สัมมนาพระธรรมทูตทั่วโลก ทั้งพระธรรมทูตในอเมริกา ยุโรป เอเชีย และแปซิฟิก ณ วัดไทย กรุงวอชิงตัน ดี.ซี ทำให้เกิดปณิธานวอชิงตัน ดี. ซี. ซึ่งลงนามโดยตัวแทนที่เกี่ยวข้องจากฝ่ายต่างๆ เช่น

ผู้แทนคณะสงฆ์ไทย ได้แก่ พระพรหมวชิรญาณ เจ้าอาวาสวัดยานนาวา กรุงเทพฯ และพระพรหมโมลี เจ้าอาวาสวัดพิชยญาติการาม กรุงเทพฯ

ผู้แทนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้แก่ พระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้แทนพระธรรมทูตสายสหรัฐอเมริกา ได้แก่ พระเทพกิตติโสภณ ประธานสมัชชาสงฆ์ในสหรัฐอเมริกา วัดวชิรธรรมประทีป นครนิวยอร์ก

ผู้แทนพระธรรมทูตสายยุโรป ได้แก่ พระราชพุทธิวิเทศ ประธานสหภาพสงฆ์ยุโรป วัดพุทธาราม ประเทศเนเธอร์แลนด์

ผู้แทนพระธรรมทูตสายโอเชียเนีย ได้แก่ พระครูวรกิตติโสภณ ประธานสหภาพสงฆ์โอเชียเนีย ประเทศนิวซีแลนด์

ผู้แทนพระธรรมทูตสายเอเชีย ได้แก่ พระมหาพิน สุภาจาโร วัดไทยนันทาอินเดีย

ผู้แทนจากสถานทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ได้แก่ นายดำรง ไคร์ครวญ อุปทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน

ผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้แก่ ดร.อำนาจ บัวศิริ ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ใจความสำคัญในปฏิญญาวอชิงตัน ดี.ซี. มีดังนี้

๑. กำหนดให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สัมฆาตสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา สหภาพสงฆ์ไทยในยุโรป อินเดีย-เนปาล สหราชอาณาจักร เอเชีย โอเชียเนีย และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมทั้งพยายามขยายขอบข่ายงานไปทั่วทุกภูมิภาคที่มีพระธรรมทูตไทยไปปฏิบัติศาสนกิจ

๒. ร่วมกันดำเนินการจัดทำแผนพัฒนางานพระธรรมทูตไทยสายต่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพพระธรรมทูต การพัฒนางานด้านวิปัสสนากัมมัฏฐาน การจัดทำเอกสารวิชาการ การจัดทำสื่อ กิจกรรมเพื่อการเผยแผ่และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ตลอดจนการวางแผนเตรียมการให้มีสถาบันฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นคงยั่งยืนตลอดไป

๓. ร่วมกันดำเนินการในเรื่องสำคัญเร่งด่วนต่างๆ เช่น เรื่องการออกวีซ่าสำหรับพระธรรมทูตไทยในต่างประเทศ การหาเครือข่ายสนับสนุน การตั้งกองทุน

๔. มอบหมายผู้แทนส่วนงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของพระธรรมทูตไทยสายต่างประเทศมาเป็นผู้ร่วมจัดทำแผนพัฒนางานพระธรรมทูตสายต่างประเทศและการดำเนินงานให้สอดคล้องตามนโยบายของคณะสงฆ์ไทย กำหนดรูปแบบ หลักการแนวทางและวิธีการทำงานร่วมกันเพื่อเสนอที่ประชุมร่วมพิจารณาตามลำดับขั้นตอนต่อไป

๕. ให้ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายตามข้อ ๔ ร่วมกันกำหนดกรอบแนวคิดและรูปแบบการจัดประชุมพระธรรมทูตไทยสายต่างประเทศครั้งต่อไป ตลอดจนเรื่องที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่เห็นสมควร

(๓) อนาคตของโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

งานยกฐานะโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศเป็นวิทยาลัยการพระธรรมทูต โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับสมาชิกราชบัณฑิตยสถานในสหรัฐอเมริกาโดยกองวิเทศสัมพันธ์เป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินการอบรมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๕๒ และก็จะมีการต่อไป ปรากฏว่าที่ยังมีพระพุทธศาสนายู่ในลมหายใจของมนุษยชาติ โครงการอบรมพระธรรมทูตที่ดำเนินการตั้งแต่นั้นมานั้น เป็นลักษณะของหลักสูตรการอบรมชั่วคราวมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ส่วนการที่จะให้มีหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนระยะยาวนั้นเป็นหน้าที่หลักของมหาวิทยาลัย โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนการสอนจะต้องทำการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ **ว่าที่จริงแล้วหลักสูตรโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ทั้งที่เป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรพระธรรมทูต ซึ่งโครงการอบรมพระธรรมทูตฯ ได้ร่างและมอบให้คณะพุทธศาสตร์เป็นเจ้าของเรื่องนำเสนอสภาวิชาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและสภาวิชาการได้รับรองแล้ว และหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตพระธรรมทูตที่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมมหาเถรสมาคมแล้ว**

ความเป็นจริง การที่จะพัฒนาโครงการอบรมพระธรรมทูตฯ ขึ้นสู่ระดับหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนเป็นระยะเวลาอย่างน้อยหนึ่งปี เช่น หลักสูตรประกาศนียบัตรฯ ทั้ง ๒ หลักสูตรดังกล่าวแล้ว กระทั่งถึงหลักสูตรระดับปริญญาอันจะนำไปสู่การตั้งสถาบันฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศอย่างเป็นระบบ เช่น วิทยาลัยการพระธรรมทูต(Buddhist Missionary College) นั้นในชั้นหลักการ ไม่มีผู้ใดขัดขวาง คัดค้าน หรือ เป็นอุปสรรคเลยแม้แต่น้อย ทุกฝ่ายมีความเห็นตรงกันหมด จะเห็นได้จากความเห็นในคราวประชุมสัมมนาพระธรรมทูตฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่วัดไทยลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา สนับสนุนให้ยกฐานะโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศขึ้นเป็นวิทยาลัยการพระธรรมทูตในประเทศไทย และในการ

ประชุมสัมมนาพระธรรมทูตทั่วโลก ทั้งในอเมริกา ยุโรป โอเชียเนีย และเอเชีย ณ วัดไทยกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เมื่อ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งได้ระบุนโยบายเห็นชอบไว้ในข้อ ๒ แห่งปฏิญญาวอชิงตัน ดี.ซี. อย่างชัดเจน ความเห็นของผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยก็แสดงออกอย่างชัดเจนว่า จะต้องพัฒนาให้ขึ้นไปตามลำดับขั้นตอนจากเล็กไปหาใหญ่

ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า หน่วยงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบ? คำตอบของปัญหานี้ท่านอาจตั้งขึ้นในใจว่า “กองวิเทศสัมพันธ์ !” ถ้าเป็นดังคำตอบ (ในใจ) ที่ว่านี้ หลักสูตรประกาศนียบัตรฯ ทั้ง ๒ หลักสูตรคงไม่หยุดชะงักมาจนบัดนี้

งานสร้างบุคลากรด้านการเผยแผ่ที่ถูกเรียกว่า “พระธรรมทูต” ซึ่งเป็นงานที่คณะสงฆ์มอบหมายให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบ คือโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ซึ่งทุกฝ่ายยอมรับและชื่นชม ด้วยเหตุผลอย่างน้อย ๒ ประการ คือ

๑. ได้พระธรรมทูตที่ผ่านการอบรม ทั้งภาคคันถธุระ และ ภาควิปัสสนาธุระ

๒. สามารถทำการกลั่นกรองพระสงฆ์ที่จะไปเป็นพระธรรมทูตสายต่างประเทศได้ไม่น้อยกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์ของผู้ที่ไปปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศ

(๔) ลักษณะของพระธรรมทูตสายต่างประเทศที่พึงประสงค์

๑. มีอาจารย์ที่ดงาม เป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมใส

๒. มีความแม่นยำในคัมภีร์พระไตรปิฎกและลึกลงในจิตภาวนา

๓. มีความเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ

(๕) งานจัดตั้งกองทุนพระธรรมทูตและการเผยแผ่

งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทยนั้นมีลักษณะต่างคนต่างทำโดยมีคณะสงฆ์เป็นผู้ควบคุมมาตรฐานคุณสมบัติของพระสงฆ์ที่จะออกไปปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศ วัดต่างๆ ที่ต้องการพระสงฆ์ไปปฏิบัติศาสนกิจจึงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด เช่น ค่าตัวเครื่องบิน (นับว่าคณะสงฆ์ท่านมีนโยบายไม่ให้นำเงินตราออกนอกประเทศ) ค่าประกันโรครภัยไข้เจ็บ นี่เป็นเรื่องตัวอย่าง เหตุเพราะไม่มีกองทุนสวัสดิการ

ในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจำได้ว่า มีพระธรรมทูตรูปหนึ่งจากวัดราชบุรณบุรีฯ แถวๆ บางซื่อ กรุงเทพฯ ไปปฏิบัติศาสนกิจในสหรัฐอเมริกาได้ถึงแก่กรรมพลลงด้วยอุบัติเหตุชนิดหนึ่ง และแล้ว โยมมารดาของพระธรรมทูตรูปนั้นได้เข้าพบอธิบดีกรมการศาสนา

(สมัยนั้น)เพื่อร้องเรียนขอความช่วยเหลือ โดยได้แจ้งแก่ท่านอธิบดีว่า ตนมีลูกชายเพียงคนเดียวได้ไปทำงานรับใช้พระศาสนาในฐานะพระธรรมทูตที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และได้ถึงแก่ภรรยาลง หากลูกชายไปทำหน้าที่ในฐานะเป็นทหารเขาก็จะต้องได้ค่าชดใช้จากหน่วยงานต้นสังกัด ในกรณีลูกชายของตนนี้จะได้ค่าชดใช้หรือไม่? อธิบดีได้แจ้งแก่โยมมารดาพระธรรมทูตรูปนั้นว่า ไม่มีทุนสวัสดิการที่จะชดใช้ให้ได้ ทั้งไม่ได้รับผิดชอบในการส่งพระสงฆ์ไปปฏิบัติศาสนกิจดังกล่าวด้วย จึงแนะนำให้ไปที่กองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพราะเป็นผู้อบรม น่าจะรู้เรื่องนี้เป็นอย่างดี โยมได้เข้าพบท่านรองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ และร้องเรียนว่า ตนได้สูญเสียพระลูกชายเพียงคนเดียวที่ตนมีความหวังว่าจะได้พึ่งพา ท่านรองอธิการบดีฯ ได้บอกแก่โยมไปตามความเป็นจริงว่า ไม่มีกองทุนใดๆ ที่จะชดใช้ให้ได้เลย นอกจากไปเป็นเจ้าภาพสวดบำเพ็ญกุศลศพพระลูกชายให้ในนามของโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศเท่านั้น โยมเองก็ได้พยายามมาเข้าพบท่านรองอธิการฯ หลายครั้ง สุดท้ายท่านรองอธิการบดีฯ จึงต้องได้สละปัจจัยส่วนตัวมอบให้โยมมารดาพระธรรมทูตรูปนั้นไป นี่คือนิยายจริงที่เกิดขึ้นเมื่อ ๑๐ กว่าปีผ่านมาแล้ว

เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๒ ที่ประชุมสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกาที่วัดมงคลเทพมุนี เมืองฟิลาเดลเฟีย (Philadelphia) ได้มีมติเห็นชอบร่วมกันตั้งกองทุนพระธรรมทูต โดยทุนเริ่มต้นได้จากการบริจาคของพระธรรมทูตสายต่างประเทศสายอเมริกา ยุโรป โอเชียเนีย และเอเชีย ได้ทุนประเดิมเริ่มต้นทั้งสิ้น ๑๐,๐๐๐ กว่าเหรียญสหรัฐ และได้ออกกระเปียบว่าด้วยกองทุนพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ลงนามโดยพระเทพกิตติโสภณ ประธานสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันลงนามเป็นต้นไป

(๖) ศูนย์บริหารและประสานงานพระธรรมทูต

การพระธรรมทูตสายต่างประเทศของไทยเกิดขึ้นมาจากการที่คนไทยได้จากบ้านเกิดเมืองนอนไปรับราชการ ไปประกอบอาชีพ ในประเทศอื่นที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม จึงมีการสร้างวัดขึ้นทั้งในยุโรปและอเมริกา (ยกเว้นวัดไทยในอินเดีย และ วัดไทยในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ) ทำให้เกิดมีการนิมนต์พระสงฆ์พลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปปฏิบัติศาสนกิจในประเทศนั้นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อไปเจริญศรัทธาของพุทธศาสนิกชนชาวไทยเป็นหลัก การไปปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์ที่ได้รับการ

นิมนต์ขึ้นอยู่กับความคุ้นเคยใกล้ชิดกัน เช่น อาจอยู่ในฐานะลูกศิษย์กับอาจารย์ เพื่อนกับเพื่อนที่รู้จักกันเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะแต่ละวัดพยายามหลีกเลี่ยงจากความเลื่อมใสต่อการแยกตัวออกไปสร้างวัดแห่งใหม่ซึ่งมีสูงมาก กิจกรรมงานการเผยแผ่ก็เป็นไปตามศักยภาพของวัดนั้นๆ

ปัจจุบันการคัดเลือกพระสงฆ์ที่จะไปปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยร่วมกับสมาคมสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา โดยกองวิเทศสัมพันธ์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการคัดกรองด้วยการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคัดเลือกพระสงฆ์เข้ารับการอบรมในแต่ละรุ่นการอบรม เมื่อการอบรมจบลง คณะกรรมการชุดนั้นก็สิ้นสุดลงเช่นเดียวกัน พระสงฆ์ที่ผ่านโครงการอบรมพระธรรมทูตฯ แล้ว แต่ละท่านเหล่านั้นก็ต้องตะเกียกตะกาย พยายามที่จะไปปฏิบัติงานรับใช้พระศาสนาด้วยลำแข้งของตนเอง ส่วนการอนุมัติให้ไปปฏิบัติศาสนกิจในฐานะพระธรรมทูตสายต่างประเทศนั้นเป็นความเมตตาของที่ประชุมมหาเถรสมาคม

ณ ปัจจุบันนี้ การเดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจในสหรัฐอเมริกาในฐานะเป็นพระธรรมทูตฯ ก็ยังมีขั้นตอนที่ยุ่งยากมากขึ้น และใช้เวลาดำเนินการไม่น้อยกว่า ๓ เดือน ซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายไม่ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท(หนึ่งหมื่นบาท)เป็นอย่างน้อยเป็นค่าธรรมเนียม (ไม่รวมกับค่าตัว) ส่วนที่จะไปทวีปยุโรป พระธรรมทูตฯ จะต้องเรียนรู้วัฒนธรรมด้านภาษาของประเทศนั้นๆ ให้สามารถสื่อสารกับเจ้าของประเทศเขาให้ได้ ถ้าสื่อสารด้วยภาษาของเขาไม่ได้ ท่านก็จะอยู่ในประเทศนั้นได้เพียง ๓ เดือน อย่างมากอยู่ได้เป็นเวลา ๑ ปีแล้วก็ต้องถูกให้กลับ (จริงๆ แล้วเงื่อนไขนี้ดี เพราะจะทำให้พระธรรมทูตต้องพัฒนาตนเองยิ่งขึ้นไป) เมื่อกลับมาแล้ว ไปอีกได้ไหม? ตอบว่า ได้ แต่การกลับไปกลับมาคงไม่ใช่เรื่องสนุกสำหรับผู้ที่ตั้งใจอุทิศตนเพื่องานพระศาสนา ปัญหานี้จะได้รับการแก้ไขหรือไม่

แต่ในอีกด้านหนึ่ง ชาวพุทธก็มีความภูมิใจอยู่ไม่น้อย เมื่อวันวิสาขบูชาได้เวียนมาบรรจบในแต่ละปี จึงมีการจัดงานตามวัดวาอารามต่างๆ เท่าที่ศักยภาพของตนๆ จะอำนวยให้ ส่วนระดับประเทศและนานาชาตินั้นรัฐบาลได้ถวายทุนไม่ต่ำกว่า ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐บาท(ร้อยล้านบาท) เพื่อสนับสนุนการจัดงานเฉลิมฉลองวันวิสาขโลกในประเทศไทยอย่างยิ่งใหญ่ในแต่ละปี โดยนัยแห่งความหมายว่า “วันวิสาขบูชาเป็นวันแห่งสันติภาพโลก” (Day of World Peace) ซึ่งองค์การสหประชาชาติเป็นผู้

รับรอง เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ (ค.ศ. 1999) เพราะได้มองเห็นว่า พระพุทธศาสนาเท่านั้นที่จะสามารถสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นแก่โลกได้ นับเป็นเกียรติแก่ชาวพุทธศาสนิกชนทั่วโลกเป็นอย่างยิ่ง งานเฉลิมฉลองวันวิสาขโลกเป็นหนึ่งในงานเพื่อสันติภาพโลก แต่เป็นงานระดับยอดของเจดีย์ ขอให้เราชาวพุทธได้หันมาสร้างเสริมงานเพื่อสร้างสันติภาพโลกระดับฐานของเจดีย์ เจดีย์สวยก็เพราะเจดีย์มียอด แต่เจดีย์จะมั่นคงก็เพราะเจดีย์มีฐาน กล่าวคือ งานพระธรรมทูตสายต่างประเทศที่ยังแว้งกว้างอยู่ท่ามกลางมหาสมุทร หาผู้ส่งเสปียงไม่ได้ ปล่อยให้เผชิญอยู่กับคลื่นและลมตามลำพัง แท้ที่จริง งานพระธรรมทูตเป็นงานที่จะส่งเสริมบทบาทขององค์การสหประชาชาติที่ได้กรุณายกย่องพระพุทธศาสนาว่าเป็นศาสนาแห่งสันติภาพสมกับพุทธคำรัสที่ว่า “.....พหูชนหิตาย พหูชนสุขาย โลกา นุกมฺปาย อุตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ เพื่อประโยชน์แก่ชนเป็นอันมาก เพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์สัตว์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย”

เท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ารับผิดชอบงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรงเพื่อการบริหารและประสานงานอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ถ้ามีจะทำให้เกิดผลดี คือ

๑. เป็นหน่วยงานศูนย์กลางบริหารงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ เช่น การขึ้นทะเบียนพระธรรมทูตที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วว่ามีเท่าไรที่กำลังปฏิบัติงานอยู่มีเท่าไร อยู่ที่ไหน และกลับมาแล้วมีเท่าไร อยู่ที่ไหน เพราะถือว่าพระสงฆ์เหล่านี้เป็นบุคลากรของพระศาสนาผู้ทรงคุณค่า

๒. เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างสายงานพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับสมาชิกรัฐไทยในสหรัฐอเมริกา สหภาพสงฆ์ยุโรป และองค์กรสงฆ์อื่นๆ ในต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นหลักประกันแก่พระสงฆ์ผู้มีวุฒิบัตรพระธรรมทูตที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว และพร้อมที่จะออกไปปฏิบัติศาสนกิจตามคำสั่งของศูนย์ฯ

๓. เป็นศูนย์คอยติดตามการปฏิบัติศาสนกิจของพระธรรมทูตฯ ซึ่งจะทำให้พระธรรมทูตฯทำไว้ในใจอยู่เสมอว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของพระสงฆ์ไทยที่กำลังปฏิบัติงานรับใช้ชาติ และ พระพุทธศาสนา ซึ่งจะทำให้พระธรรมทูตฯไม่รู้สึกถูกทอดทิ้ง และ มีความยังคิดถ้าหากจะทำสิ่งใดๆอันผิดแผกแตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ของงาน “ธรรมทูต”

(๗) ศูนย์วิปัสสนานานาชาติ

ศูนย์วิปัสสนานานาชาติ น่าจะเป็นศูนย์รองรับผลสัมฤทธิ์จากศาสนกิจของพระ
 ธรรมทูตฯ ซึ่งชาวต่างชาติมีศรัทธาต้องการบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพื่อ
 ศึกษาธรรมและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน พร้อมทั้งเป็นที่รองรับพระธรรมทูตฯ ที่เกษียณ
 ตัวเองจากงานศาสนกิจในต่างประเทศ หากยังไม่มีสถานที่พำนักก็สามารถมาพำนักอยู่
 ในศูนย์วิปัสสนานานาชาตินี้ได้ และท่านเหล่านี้จะกลายเป็นพระวิปัสสนาจารย์ให้แก่
 พระภิกษุชาวต่างชาติภายในศูนย์ฯ และศูนย์วิปัสสนานานาชาติแห่งนี้จะกลายเป็น
 เสมือนวัดนานาชาติ

สถานที่ที่มีความเหมาะสมทั้งอากาศที่มีความเย็นสบาย มีป่าไม้ร่มรื่นเป็น
 ธรรมชาติมาก และขนาดก็กว้างใหญ่ประมาณ ๕๐๐ ไร่สำหรับใช้เป็นศูนย์วิปัสสนา
 นานาชาติ ซึ่งมีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีอยู่แล้ว คือ ศูนย์พัฒนาศาสนา
 แคมป์สน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

เพราะฉะนั้น トラบไคที่พระพุทธศาสนายังอยู่คู่กับคณะสงฆ์ไทยและชาติไทย
 งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งภายในประเทศ และ ภายนอกประเทศก็จะต้องอยู่ใน
 ความรับผิดชอบของคณะสงฆ์ ความรับผิดชอบนี้จะต้องออกมาในรูปขององค์กรที่
 สามารถบริหารงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต สถาบันฝึกอบรมและ
 หลักสูตรที่ได้รับการปรับปรุงเพื่อให้ได้บุคลากรของพระศาสนาที่มีวิสัยทัศน์ทันต่อกาล
 สมัยอยู่เสมอ มีกองทุนสวัสดิการ ตลอดจนมีศูนย์รองรับผู้มีศรัทธาต้องการศึกษาและ
 ปฏิบัติธรรม เพื่อให้งานพระธรรมทูตสามารถนำประโยชน์สุขไปสู่มหาชนได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ อันจะเป็นการสนองพระพุทธรูปที่พระพุทธรูปองค์ทรงมีแก่พระอรหันต์
 ๖๐ รูปที่ทรงส่งออกไปทำการประกาศพระศาสนาเป็นครั้งแรกว่า

จรต ภิกขเว จาริกัม พุชชนหิตาย พุชชนสุขาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย หิตาย สุขาย
 เทวมนุสฺसानิ

“ภิกษุทั้งหลาย พวกเราจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์แก่ชนเป็นอันมาก เพื่อ
 ความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์สัตว์โลก เพื่อประโยชน์แก่อุกล เพื่อความสุข
 แก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย”

.....